

การคัดกรองและพิสูจน์เอกลักษณ์ของ actinomycetes ผลิตสารต้านจุลชีพจากดินป่าชาย
เลนบริเวณอ่าวไทยตอนใน

นางสาว สิริกานต์ หุณฑนามระ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจุลชีววิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจุลชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SCREENING AND IDENTIFICATION OF ANTIMICROBIAL PRODUCING
ACTINOMYCETES FROM MANGROVE SOIL OF THE INNER GULF OF THAILAND

Miss Sirikan Hunadanamra

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Sciences Program in Industrial Microbiology

Department of Microbiology

Faculty of Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

492302

สิริกานต์ หุณฑนามระ : การคัดกรองและพิสูจน์เอกลักษณ์ของ actinomycetes ผลิตสารต้านจุลชีพ จากดินป่าชายเลนบริเวณอ่าวไทยตอนใน (Screening and identification of antimicrobial producing actinomycetes from mangrove soil of the inner gulf of Thailand) อาจารย์ที่ปรึกษา: รศ.ดร. อัญชริตา อัครจรัสญา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ดร. สมบูรณ์ ธนาศุภวัฒน์; 115 หน้า.

ในการศึกษาเพื่อหาสายพันธุ์แอคติโนมัยซีทส์จากดินป่าชายเลนบริเวณอ่าวไทยตอนในของประเทศ ไทยที่เก็บจากจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สามารถแยกแบคทีเรียแอคติโนมัยซีทส์ได้จำนวน 50 ไอโซเลต ซึ่งสามารถพิสูจน์เอกลักษณ์แบคทีเรียที่สร้าง สปอร์บนเส้นใยอากาศได้เป็นสเตรปโตมัยซีทส์ จำนวน 38 ไอโซเลต และแบคทีเรียที่สร้างสปอร์โดยบนเส้นใยเป็น ไมโครโมโนสปอรา จำนวน 12 ไอโซเลตโดยอาศัยผลจากการศึกษาลักษณะทางพีโนไทป์ จากการคัดกรองฤทธิ์ ด้านจุลชีพขั้นต้น พบว่า มีฤทธิ์ยับยั้งแบคทีเรียแกรมบวก *Staphylococcus aureus* ATCC 6538P, *Micrococcus luteus* ATCC 9341 และ *Bacillus subtilis* ATCC 6633 จำนวน 28 เชื้อ ยับยั้งแบคทีเรียแกรม ลบ *Escherichia coli* ATCC 25922 และ *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853 จำนวน 6 เชื้อ และยับยั้ง ยีสต์ *Candida albicans* ATCC 10231 จำนวน 5 เชื้อ เลือกตัวแทน 7 เชื้อ ไปศึกษาความคล้ายคลึงทางลำดับ เบสในช่วง 16S rDNA พบว่า SAM2-1, B15-4, D10-1, J17-2, J8-1, SMP 3-1 และ D10-5 มีความคล้ายคลึง กับ *Streptomyces badius* NRRL B-2567^T, *S. albolongus* NBRC13465^T, *S. parvulus* NBRC13193^T, *S. cinnamocastaneus* NBRC14278^T, *S. vayuensis* N2^T, *S. caesius* NBRC13376^T และ *S. caesius* NBRC13376^T เป็น 98.4%, 98.3%, 94.7%, 93.5%, 98.5%, 97.4% และ 95.9% ตามลำดับ ผลจากค่าความ คล้ายคลึงของ 16S rDNA ที่ต่ำกว่า 97.0% จัดได้เป็นสเตรปโตมัยซีทส์ชนิดใหม่ จากผลการศึกษาลักษณะทาง อนุกรมวิธานเคมี พบว่าเชื้อสเตรปโตมัยซีทส์จะมี L-diaminopimelic ในผนังเซลล์ และเชื้อไมโครโมโนสปอราที่ แยกได้มีกรด meso-diaminopimelic ในผนังเซลล์ เชื้อสเตรปโตมัยซีทส์สายพันธุ์ที่ทดสอบมี menaquinones ชนิด MK-9(H₈) และ MK-9(H₉) เป็นองค์ประกอบหลัก นอกจากนี้พบว่าปริมาณ G+C ของสาย DNA อยู่ในช่วง 69-74 โมล%

นำแอคติโนมัยซีทส์จำนวน 8 สายพันธุ์ที่มีฤทธิ์ต้านจุลชีพดี ได้แก่ SAM2-1, SMP3-1, C10-6, B10-3-2, B10-3-4, C10-2, B10-3-1 และ J15-1 ไปทดสอบคัดกรองขั้นที่สอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี NMR spectroscopy นอกจากนี้การศึกษารสชาติด้วยเอทิลอะซิเตตของน้ำหมักปริมาณ 10 ลิตร ของสายพันธุ์ C10-6 ที่คัดเลือกได้ พบว่าสามารถแยกสกัดด้วยวิธีการทางโครมาโตกราฟีได้ 10 fraction สารใน fraction ที่ 8 แสดงฤทธิ์ต้านเชื้อจุลินทรีย์ทดสอบทั้งแบคทีเรียแกรมบวก และแบคทีเรียแกรมลบได้มากที่สุด (ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อ 20 ไมโครลิตรต่อดิสก์)

ภาควิชา จุลชีววิทยา
สาขาวิชา จุลชีววิทยาทางอุตสาหกรรม
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต.....*สิริกานต์ หุณฑนามระ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*อัญชริตา อัครจรัสญา*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*สมบูรณ์ ธนาศุภวัฒน์*.....

477 26060 23 : MAJOR INDUSTRIAL MICROBIOLOGY

KEY WORDS: ACTINOMYCETES/ STREPTOMYCETES/ MICROMONOSPORAE/ MANGROVE SOIL/ ANTIMICROBIAL ACTIVITY

SIRIKAN HUNADANAMRA: SCREENING AND IDENTIFICATION OF ANTIMICROBIAL PRODUCING ACTINOMYCETES FROM MANGROVE SOIL OF THE INNER GULF OF THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. ANCHARIDA AKARAJARUNYA. Ph. D., THESIS CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. SOMBOON TANASUPAWAT, Ph. D., 115 pp.

In the course of our investigation for actinomycetes strains from mangrove soils collected in Samut prakarn, Samut sakorn, Samut songkram and Phetchaburi provinces, the inner gulf of Thailand. Fifty isolates of actinomycetes were isolated and 38 isolates which produced spores on aerial mycelium were identified as *Streptomyces* and 12 isolates which produced single non-motile spores were *Micromonospora* based on their phenotypic characteristics. On the primary screening of antimicrobial activity, 28 isolates could inhibit Gram-positive bacteria, *Staphylococcus aureus* ATCC 6538P, *Micrococcus luteus* ATCC 9341 and *Bacillus subtilis* ATCC 6633. Six isolates could inhibit Gram-negative bacteria, *Escherichia coli* ATCC 25922 and *Pseudomonas aeruginosa* ATCC 27853 and 5 isolates could inhibit yeast, *Candida albicans* ATCC 10231. Seven of the active isolates as a representative strains were selected for analysis of 16S rDNA sequences, strains SAM2-1, B15-4, D10-1, J17-2, J8-1, SMP3-1 and D10-5 were closely related to *Streptomyces badius* NRRL B-2567^T, *S. caesius* NBRC13376^T, *S. albolongus* NBRC13465^T, *S. parvulus* NBRC13193^T, *S. cinnamocastaneus* NBRC14278^T, *S. vayuensis* N2^T, and *S. caesius* NBRC13376^T with 98.4, 97.4, 98.3, 94.7, 93.5, 98.5, and 95.9% 16S rDNA sequence similarity, respectively. The lower 16S rDNA similarity than 97.0% indicated that they should be recognized as the novel *Streptomyces* species. The tested strains of *Streptomyces* contained L-diaminopimelic acid in cell wall (cell wall type I) and *Micromonospora* strains contained meso-diaminopimelic acid in cell wall (cell wall type II). Major menaquinone of *Streptomyces* strains tested were MK-9(H₆) and MK-9(H₈). The range of G+C contents of the DNA was 69-74 mol%.

Eight isolates that showed good antimicrobial activity SAM2-1, SMP3-1, C10-6, B10-3-2, B10-3-4, C10-2, B10-3-1 and J15-1 were selected for secondary antibiotic screening and NMR spectroscopy analysis. In addition, *Streptomyces* sp. C10-6 was selected for antibiotic fermentation in Yeast extract-Malt extract broth (10 litres), and ethylacetate crude extract was partially purified by chromatographic technique to give 10 fractions. Fraction 8 showed the most significant antimicrobial activity to Gram positive and Gram negative bacteria at the concentration 1mg per 20 µL per disk.

Department Microbiology

Field of study Industrial Microbiology

Academic year 2006

Student's signature... Sirikan Hunadanamra

Advisor's signature... Ancharida Akarajarunya

Co-advisor's signature... Sombon Tanasupawat

ACKNOWLEDGEMENTS

The success of this research would not be realized without the support and assistance of some persons and various institutions to whom I would like to express my sincere and profound gratitude:

Associate Professor Dr. Ancharida Acharacharanya of the Department of Microbiology, Faculty of Science, Chulalongkorn University, my thesis advisor, for her excellent advice, proper scientific guidance and supervision throughout research work

Associate Professor Dr. Somboon Tanasupawat of the Department of Microbiology, Faculty of Pharmaceutical Sciences, Chulalongkorn University, my thesis co-adviser, for his excellent advice and kindness throughout the research study

Dr. Prasat Kittakoop of the Chulabphon Research Institute, for his excellent advice and kindness throughout the research study

My friends at the Department of Microbiology and Pharmacognosy, Faculty of science and Faculty of Pharmaceutical Sciences, Chulalongkorn University, for their kindness and warm friendship

My senior at the Chulabphon Research Institute for their kindness and excellent working atmosphere

Finally, I wish to express my infinite gratitude to my family (Chulamol and Pornluk Hunadanamra) for their love, encouragement and moral support, and my friend (Pilot officer Puwanart Singpliam) for his understanding and sharing the stressful moments whenever I needed.

CONTENTS

Chapter	Page
ABSTRACT (Thai).....	iv
ABSTRACT (English).....	v
ACKNOWLEDGEMENTS.....	vi
CONTENTS.....	vii
LIST OF TABLES.....	x
LIST OF FIGURES.....	xi
LIST OF SCHEMES.....	xii
LIST OF ABBREVIATIONS AND SYMBOLS.....	xiii
CHAPTER	
I INTRODUCTION.....	1
II LITERATURE REVIEW	
1. Characteristics of actinomycetes.....	5
2. Characteristics of the genus <i>Streptomyces</i>	5
2.1 Criteria used for the classification and identification of <i>Streptomyces</i> species.....	9
3. Antibiotics from <i>Streptomyces</i> species.....	11
4. Screening of antimicrobial producing actinomycetes.....	16
4.1 Primary screening	16
4.2 Secondary screening.....	16
5. Antibiotic production of <i>Streptomyces</i>	16
5.1 Effect of nutrient on antibiotic production by <i>Streptomyces</i>	17
5.1.1 Carbon source.....	17
5.1.2 Nitrogen source.....	17
5.1.3 Phosphorus source.....	17
5.1.4 Sulfur source.....	18
5.1.5 Major cations.....	18
5.1.6 Trace minerals.....	18
6. Characteristics of the genus <i>Micromonospora</i>	21

Chapter

III MATERIALS AND METHODS

1. Instruments, chemical agents, list names of tested strains, antibiotics, culture media, reagents and buffers.....	23
2. Sample collection, isolation, pH measurement and primary screening of actinomycetes.....	23
2.1 Sample collection.....	23
2.2 Isolation and pH measurement of actinomycetes	23
2.3 Primary screening of antimicrobial producing actinomycetes.....	24
3. Identification and characterization of the isolated actinomycetes	24
3.1 Morphological and cultural characteristics.....	24
3.2 Physiological and biochemical characteristics.....	25
3.2.1 Temperature and pH tolerance.....	25
3.2.2 NaCl tolerance.....	25
3.2.3 Carbon source utilization.....	25
3.2.4 Starch hydrolysis.....	25
3.2.5 Gelatin liquefaction.....	26
3.2.6 Nitrate reduction.....	26
3.2.7 Milk coagulation and milk peptonization.....	26
3.3 Chemotaxonomic characteristics.....	26
3.3.1 Diaminopimelic acid analysis.....	27
3.3.2 Menaquinone analysis.....	27
3.3.3 DNA isolation and purification.....	27
3.3.4 DNA base composition analysis.....	28
3.4 16S rDNA sequence analysis and phylogenetic tree construction...	28
4. Antimicrobial activity test (agar disc diffusion method)	29
5. Extraction and isolation of antimicrobial products from <i>Streptomyces</i> sp. C10-6.....	30
6. Chemical study of antibacterial agent.....	34
6.1 Column chromatography.....	34
6.1.1 Gel filtration chromatography.....	34

Chapter	Page
6.2 Proton nuclear magnetic resonance spectroscopy (^1H NMR).....	34
6.3 Solvents.....	35
IV RESULTS AND DISCUSSION	
1. Samples collection, isolation, pH measurement and primary screening of actinomycetes.....	36
1.1 Sample collection.....	36
1.2 Isolation and pH measurement of actinomycetes.....	36
1.3 Primary screening of antimicrobial producing actinomycetes.....	36
2. Identification and characterization of the isolated actinomycetes.....	43
2.1 Morphological and cultural characteristics.....	43
2.2 Physiological and biochemical characteristics.....	67
2.3 Chemotaxonomic characteristics.....	74
2.4 16S rDNA sequence analysis and phylogenetic tree construction...76	
2.4.1 16S rDNA amplification by PCR.....	76
2.4.2 16S rDNA sequence.....	76
2.4.3 16S rDNA sequence analysis and phylogenetic tree construction.....	78
3. Antimicrobial activity (agar disc diffusion)	84
4. Extraction and isolation of antimicrobial products from <i>Streptomyces</i> sp. C10-6.....	87
V CONCLUSION	88
REFERENCES	90
APPENDICES	97
VITA	115

LIST OF TABLES

Table	Page
2.1 Key to morphological characteristics of Streptomycetaceae.....	7
2.2 Criteria for classification and identification <i>Streptomyces</i> species.....	9
2.3 Antimicrobial agents produced by <i>Streptomyces</i>	11
2.4 Medium composition and conditions for antibiotic production of <i>Streptomyces</i> strains.....	19
2.5 Antimicrobial agents produced by <i>Micromonospora</i>	22
4.1 Source of mangrove soil samples, isolation date, sample pH, and sample number that contained antimicrobial producing actinomycetes.....	38
4.2 Antimicrobial activity of the isolated actinomycetes	41
4.3 Spore morphology and pigment production of the isolates grown on YMA medium for 14 days.....	44
4.4 Morphological and cultural characteristics of the isolates on different media incubated for 14 days.....	46
4.5 Cultural characteristics of the isolates grown on YMA at 30°C for 14 days.....	65
4.6 Physiological characteristics of the antimicrobial producing actinomycetes isolated grown on YMA medium at various conditions.....	68
4.7 Biochemical characteristics of the antimicrobial producing actinomycetes isolated.....	70
4.8 Utilization of various carbon sources by the antimicrobial producing isolated actinomycetes at 30°C for 14 days.....	72
4.9 DNA G+C contents, Diaminopimelic acid type, and % of menaquinone of the representative strains.....	75
4.10 Similarity percentage of the representative <i>Streptomyces</i> strains.....	79
4.11 Similarity percentage of the representative <i>Streptomyces</i> strains.....	82
4.12 Antimicrobial activity of the selected isolates in YMB medium.....	85
4.13 Antimicrobial activity of chromatographic fractions of the extract of the strain C10-6.....	87

LIST OF FIGURES

Figure	Page
4.1 The scanning electron micrograph of <i>Streptomyces</i> sp. SAM2-1 grown on YMA medium (14 days).....	56
4.2 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. SMP3-1 grown on YMA medium (14 days).....	56
4.3 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. B15-4 grown on YMA medium (7 days).....	57
4.4 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. C10-6 grown on YMA medium (7 days).....	58
4.5 The scanning electron micrograph of <i>Streptomyces</i> sp. D10-5 grown on YMA medium (7 days).....	59
4.6 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. D10-7-2 grown on YMA medium (7 days).....	59
4.7 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. J8-1 grown on YMA medium (7 days).....	60
4.8 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. J15-1 grown on YMA medium (7 days).....	61
4.9 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Streptomyces</i> sp. J17-2 grown on YMA medium (14 days).....	62
4.10 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Micromonospora</i> sp. B5-2-1 grown on YMA medium (7 days).....	63
4.11 The scanning electron micrograph and colonial appearance of <i>Micromonospora</i> sp. B5-8-1 grown on YMA medium (7 days).....	64
4.12 Unroot neighbor-joining tree base on nearly complete 16S rDNA sequences, showing the position of the representative <i>Streptomyces</i> strains in the <i>Streptomyces</i> tree.....	78
4.13 Unroot neighbor-joining tree base on nearly complete 16S rDNA sequences, showing the position of the representative <i>Streptomyces</i> strains in the <i>Streptomyces</i> tree.....	81
4.14 NMR spectrum of strain C10-6.....	86

LIST OF SCHEMES

Scheme	Page
3.1 Extraction of the YM fermentation broth of <i>Streptomyces</i> sp. C10-6.....	32
3.2 Isolation of the ethyl acetate extract of <i>Streptomyces</i> sp. C10-6.....	33
4.1 Screening, identification, fermentation and chromatographic analyzes.....	40

LIST OF ABBREVIATIONS AND SYMBOLS

ATCC	=	American Type Culture Collection, Maryland, U.S.A.
°C	=	Degree Celsius
CDCl ₃	=	Deuterated chloroform
CFU	=	Colony forming unit
CHCl ₃	=	Chloroform
Cm	=	Centimeter
EDTA	=	Disodiummethylenediaminetetraacetate
EMBL	=	European Molecular Biology Laboratory
EtOAc	=	Ethyl acetate
GenBank	=	National Institute of Health genetic sequence database
h	=	Hour
HCl	=	Hydrochloric acid
¹ H-NMR	=	Proton nuclear magnetic resonance
HPLC	=	High performance liquid chromatography
HPTLC	=	High performance thin layer chromatography
H ₂ O	=	Water
ISP	=	International Streptomyces Project
KNO ₃	=	Potassium nitrate